

КоренгаЮлія- аспірант III року навчання
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент

Самчук-Колодяжна Зінаїда Федорівна

Сурогатне материнство у запитаннях та відповідях

З кожним роком сурогатне материнство набуває все більшого поширення у нашій державі, в зв'язку з чим виникає безліч питань викликаних прогалинами у правовому регулюванні відносин між подружжям та сурогатною матір'ю. Тому, даний вид ДРТ потребує не тільки чіткого законодавчого регулювання, але й детальної розробки усіх його спірних моментів вченими-юристами. Дана стаття має за мету дати відповіді на ті запитання які найчастіше виникають у пересічних громадян, або осіб, які бажають взяти участь у програмі сурогатного материнства. Основним завданням даної роботи є роз'яснення у доступній формі основних засад сурогатного материнства. Отже, окреслимо основний перелік запитань:

1. Якими нормативно-правовими актами регулюється сурогатне материнство в Україні?

Перелік основних документів досить незначний. По-перше, це Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» стаття 48 якого визначає порядок штучного запліднення та імплантації ембріона. Також Сімейний кодекс України (далі СКУ) статтею 123 визначив порядок походження дитини при застосуванні сурогатного материнства та перелік осіб які можуть брати участь у даній програмі. Основні медичні аспекти визначені «Інструкцією про порядок застосування допоміжних репродуктивних технологій» № 771 затвердженою наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23.12.2008 року (далі Інструкція). Порядок державної реєстрації дітей народжених за допомогою ДРТ визначають «Правила реєстрації актів цивільного стану» затвержені наказом Міністерства юстиції України № 3307/5 від 24.12.2010 року (далі Правила)[1].

2. Хто може брати участь у програмі сурогатного материнства?

Сімейний кодекс України статтею 123 вказує на те, що лише подружжя та чоловік і жінка можуть брати участь у програмі сурогатного материнства, тобто ті особи які перебувають у офіційно зареєстрованому та громадянському шлюбі. На даний час відкритим залишається питання участі у програмі сурогатного материнства самотніми жінкою або чоловіком, адже СКУ чітко визначив коло осіб: подружжя, чоловік та жінка. Не вказавши у трактуванні чоловік та (або) жінка. Проте прямої заборони на участі у такій програмі самотніми громадянами немає

3. Хто є батьками дитини народженої сурогатною матір'ю, і чи може сурогатна матір залишити дитину собі?

Пункт 2 статті 123 СКУ вказує, що у разі перенесення в організм іншої жінки ембріона людини, зачатого подружжям (чоловіком та жінкою) в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, батьками дитини є подружжя. Тобто законодавець чітко визначає батьківські права саме за біологічними батьками. Проте це лише у випадку, якщо ембріон зачатий саме подружжям, тобто з генетичного матеріалу жінки та чоловіка. Однак не все так однозначно. Адже, існують різні способи сурогатного материнства, і саме в результаті цього іноземні автори виділяють види сурогатного материнства (традиційне сурогатне материнство, сурогатна вагітність і донорська сурогатна вагітність). В Україні правове регулювання отримав лише метод сурогатної вагітності. Коли застосовується саме він, то питань про встановлення батьківства не виникає. За двох інших методів для запліднення використовується генетичний матеріал сурогатної матері, отже фактично вона є і генетичною та законною матір'ю, якщо договір між сторонами відсутній і для запліднення використовується генетичний матеріал сурогатної матері, то єдиним способом для батьків-замовників отримати свою дитину є відмова сурогатної матері від цієї дитини, і подальша реєстрація державним органом реєстрації актів цивільного стану батьками такої дитини.

5. Які вимоги ставляться до кандидатури сурогатної матері?

Відповідно до Інструкції сурогатною матір'ю може бути повнолітня дієздатна жінка за умов наявності власної здорової дитини, її добровільної письмово оформленої згоди, а також за відсутності медичних протипоказань.

б. Яка процедура державної реєстрації дитини народженої сурогатною матір'ю?

Відповідно до Правил державна реєстрація народження проводиться за заявою подружжя. У цьому разі одночасно з документом, що підтверджує факт народження дитини цією жінкою, подається заява про її згоду на запис подружжя батьками дитини, справжність підпису на якій має бути нотаріально засвідченою, а також довідка про генетичну спорідненість батьків (матері чи батька) з плодом. Отже, батькам, які беруть участь у програмі сурогатного материнства необхідно до народження дитини отримати згоду сурогатної матері, адже особи які не володіють даною інформацією можуть стати жертвами шахрайства з боку сурогатної матері, якщо дитина вже народилась але згоди немає, породілля може шантажувати батьків, вимагати збільшення суми ч винагороди. Звичайно, батьки які генетично споріднені з дитиною можуть довести своє батьківство у судовому порядку, проте це займе досить багато часу, моральних та матеріальних затрат.

Очевидно, що правове регулювання даного методу допоміжних репродуктивних технологій в Україні знаходиться на недостатньо високому рівні. Не дивлячись на те, що сурогатне материнство налічує більш ніж десятилітню історію у нашій державі, закон який би чітко врегулював усі юридичні аспекти сурогатного материнства.

Список використаної літератури

1. Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу до порталу: <http://rada.gov.ua> (19.02.2013). – Назва з екрану.